

Kirken trenger mykere og sterkere diakoner!

Under Nordisk Diakon- og Diakonisssemøte tidligere i sommer holdt Kari Jordheim, høgskolelærer ved Norsk Diakonihøyskole, et foredrag under tittelen "Hvordan utruste til diakonitjeneste i tiden framover". Foredraget tar for seg fem hovedemner som Diakonos her presenterer i en kortversjon.

Av Kari Jordheim

Kirken trenger mykere og sterkere diakoner! Hva legger vi i dette? En av våre pensumbøker på Norsk Diakonihøyskole har vi hentet fra våre gode naboer i øst, og heter "Diakoni- vår tro i handling". Forfatter Sten Hallonsten har kalt et av kapitlene for omsorgsdiakoni og profetisk diakoni. Mykere og sterkere diakoner - omsorgsdiakoni og profetisk diakoni. Jeg tror disse ordparene bærer med seg mye av det samme anliggende, og når det gjelder å utruste til diakonitjeneste i tiden framover tror jeg disse ordene sier veldig mye.

Diakonitjenesten i framtiden må i sterkere grad enn hittil tørre å tale to språk, omsorgens språk og protestens språk. Tradisjonelt sett tror jeg vi er flinkere til det første enn det

siste. Jesus er vårt store forbilde, og vi kan se at han også forener disse to språkene. Han møter alle ut ifra deres egne behov og forutsetninger. Han gir sin omsorg og kjærlighet til fattige, syke, sultne og utenforstående. Men han tør også å kritisere dem som forårsaker misforholdene.

Hallonsten bruker i boken sin Moder Teresa og Dorothee Sølle som eksempler på disse to diakonilinjene. Moder Teresa går rundt i Calcuttas gater og ser fattige, syke og døende mennesker som ligger i renesteinen. Hun roper ikke ut på gater og streder eller blant politikerne i parlamentet. Hun sier bare: "Elsk hverandre, slik som Kristus gjorde". Hun tror på kjærlighetens kraft og tror at den smitter. Dorothee Sølle uttrykker seg på andre måter. Hun er protestantisk teolog og professor i teologi i USA. Hun har formulert en frigjøringssteologi for den rike verden som går ut på følgende: Befri dere fra rikdommen, gjør motstand mot konsumsamfunnet og stopp samtidig utsugingen av den fattige verdens råvaretilgang. Sølle er kritisk til at forkynnelsen i altfor stor grad er blitt en "Coca-cola-forkynnelse" i stedet for at den profetiske misjon tas på alvor. Nå handler prekenen om å nyte livet, elske seg selv

og være tolerant og forståelsesfull. Hun kjenner ikke igjen bildene av Jesus i denne forkynnelsen.

Det er en diakonal oppgave å rope høyt om alt som ødelegger skaperverket. For tiden i Norge arbeides det aktivt med planlegging av gasskraftverk. Hva gjør kirken med det? Kirkens profetiske stemme trengs i lokalsamfunnene, men også nasjonalt og internasjonalt. Dette må vi vektlegge i utdanningssammenheng.

HJELP TIL SELVHJELP

I mars fikk jeg reise til Bolivia for å se på Misjonsalliansens arbeid der. Jeg ble imponert og begeistret over det jeg fikk se og være med på, ikke bare fordi det var et flott arbeid med å imøtekomme den helt iøynefallende nøden hos indianerne, men fordi det var hjelp til selvhjelp-profil på arbeidet.

Tradisjonelt sett har vi nok både i menighets- og i institusjonssammenheng drevet for mye veldedighet. Vi har fokusert mye på å avhjelpe et menneskes nød direkte og konkret. Jeg opplever at vi for lite har snakket om hva som skjer videre - etter at den konkrete nødhjelpen er gitt.

Under oppholdet i Bolivia opplevde jeg at i stedet for å spytte inn penger for å avhjelpe nøden så fort

som mulig, gikk misjonen inn og spurte som Jesus: Hva vil dere at vi skal gjøre? Man stilles ansikt til ansikt og ser hverandre inn i øynene og vet at vi er likeverdige medarbeidere. Vi skal jobbe sammen for en bedret situasjon. Ikke diakoni for noen, men med noen - ikke velledighet, men samarbeid og solidaritet.

PROSESSER I EGET LIV - Å TØRRE DIALOGEN

Å være giver, å være hjelperen gir oss på en måte makten, styringen. Vi er maktthaver. Derfor blir det å stille seg på linje og være medarbeider truende for mange oss. Hva er alternativet til maktspråket? Det gode alternativ er ikke å stille seg i underlegenhet, men det er dialogen. Dialog er å la begge parter komme til orde. Noen ganger kan vi lære av hverandre og samarbeide godt sammen. Andre ganger tørner vi sammen. Dialog er å bli stående i samtale også når vi står og dirrer mot hverandre. Det har vi liten trening på i våre kristne sammenhenger. Vi har en innarbeidet motvilje mot mistenning og uenighet. Vi tenker at kjærligheten skal gjøre at vi alltid blir enige til slutt, at vi alltid kan snakke oss fram til kompromiss. Nettopp en slik oppfatning er med på å hemme vår kontakt med mennesker. Det gjør at vi bare tør å ta kontakt med de mennesker vi vet at vi er ganske enige med.

Når vi som kristne går inn i en dialog med en representant fra en annen religion, vet vi at vi har et ståsted, og vi er ikke interessert i å bli overtalt til å skifte religion. Men vi kan være åpne for ham eller henne - er det noe som jeg kan lære av din tro? Er det noe den andre kan få vite om det som er viktig for meg? Våre studenter må få hjelp og trening i å tørre å gå inn i dialogen. Ikke bare i

forhold til nye naboer, men i forhold til mange andre grupper vi kanskje kan være uenige med enten det gjelder den samboende, den abortsøkende, den homofile som søker partnerskap osv.

FAGLIGHET/ÅNDELIGHET

Vi har lange tradisjoner i forhold til å tenke todeling av menneskelivet og verden i det åndelige og det verdslige. Vi så vel også en helt klar renessanse fra midten av sekstitallet da omsorgsyrkene gjennomgikk en gradvis profesjonalisering. Omsorgsarbeiderens fagautoritet endret seg fra å være personbasert til å bli vitenskapsbasert. Den vitenskapsbaserte kunnskapen ble den viktigste kunnskapskilde for omsorgsprofesjonene.

Hva er diakonal egenart? Vi kan i korthet si at det er en institusjons ønske om å forankre virksomheten i kristen tro og i et kristent menneskesyn. Samtidig er mange av de diakonale institusjonene plassert innenfor offentlig sosial- og helseomsorg som tilsier at de ikke skal kunne prioritere et bestemt livssyn framfor andre. Alle hjelp skal gis ut fra ikke-diskrimineringsprinsippet. Hvordan kan en institusjon være diakonal og samtidig en del av det offentlige hjelpeapparat?

Dette har det vært jobbet altfor lite med, tror jeg. På mange diakonale institusjoner sier man på spørsmål om hvordan den diakonale egenarten kommer til uttrykk at den sitter i veggene. Hva sitter i veggene? Det blir for lett vint. En realisering av den diakonale egenarten kan knyttes til to ulike sider ved virksomheten. For det første dreier det seg om å virkelig gjøre den diakonale egenarten innenfor det ordinære behandlingsopplegget. For det andre handler det om å bruke de mulighetene som et frivillig tilbud

kan representere. Det ordinære behandlingsmiljøet må være preget av en verdibevisst faglighet som tar på alvor at mennesket er et åndsvesen.

ÅPNE ØYNENE FOR DET INTERNASJONALE OG ØKUMENISKE PERSPEKTIVET

Internasjonalisering er et populært ord i mange sammenhenger, og i de siste årene har vi også begynt å snakke om internasjonal diakoni i tillegg til det mer tradisjonelle misjonsbegrepet. Vi har ofte funnet oss selv i den situasjonen at vi blir altfor fokusert på den lokale menighet, den enkelte institusjon osv. Mennesker i nød finnes i alle land og verdensdeler. Vi ønsker at diakonien skal være et uttrykk for hvordan menigheten og de kristne ønsker å møte nøden både i forhold til enkeltpersoner og i forhold til lokalmiljøets livsvirkelighet. Men også i global sammenheng. Den internasjonale diakonien er en del av kirken diakonale ansvar fordi kirken er verdensvid og kaller oss til å bryte grenser. Diakoni kan ikke avgrensens lokalt, nasjonalt eller religiøst. Når vi i definisjonen av diakoni snakker om omsorg, tjeneste og mennesker i nød, er begrepene både brukt i lokalt og globalt perspektiv.

Det økumeniske perspektivet blir det også naturlig og viktig å arbeide med. Bratislava-deklarasjonen var resultatet av en konsultasjon som involverte ortodokse og protestantiske deltakere fra 26 land, arrangert av konferansen av Europeiske kirker. Det oppleves som en stor diakonal utfordring å føre videre den økumeniske tenkningen. Alle som tror er ett i Kristus, og denne enheten knytter oss sammen på tvers av alle skillelinjer. Her dreier det seg om et levende fellesskap hvor ingen lever for seg selv. ■